

TUUSNIEMEN KUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS 2024

VALTUUSTON ASETTAMIEN TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN
TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Sisällys	
1.Puheenjohtajan lausuma	2
2.Tarkastuslautakunta	3
2.1 Tarkastuslautakunnan tehtävät	4
2.2 Tarkastuslautakunnan kokoonpano	4
2.3 Tilintarkastaja	4
2.4 Tarkastuslautakunnan toiminta	5
3.Vuoden 2024 arviointikertomuksen käsittely	6
4.Kunnan talouden arviointi	6
4.1 Taloudellisten tavoitteiden arviointi	6
4.2 Talousarvio 2024 ja sitovuustasot	9
4.3 Investoinnit	10
4.4 Lainat	10
5. Kuntakonsernille asetettujen tavoitteiden toteutuminen	10
6. Kunnalle asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2024	11
6.1 Keskusvaalilautakunta	11
6.2 Tarkastuslautakunta	11
6.3 Kunnanhallitus	11
6.4 Elinkeino- ja kehittämisspalvelut	11
6.5 Ateriapalvelut	12
6.6 Muu yleis- ja keskushallinto	12
6.7 Hyvinvointi	13
6.8 Sivistyslautakunta	14
6.9 Tekninen lautakunta	15
7. Strategisten tavoitteiden toteutuminen	16
8. Muut havainnot ja arviot	17

1. Puheenjohtajan lausumaa

Tämä valtuustokausi on päättymässä, josta viimeinen vuosi 2024 oli tarkastelussa. Puheenjohtajakauteni myös päättyy.

Lausun lautakunnan jäsenille ja varajäsenille kiitokseni yhteistyöstä.

Varsinaiset havaintomme tulevat esille yhteisesti laatimastamme arviointikertomuksesta.

Lausun kiitokset johtoryhmälle sekä koko henkilökunnalle hyvästä yhteistyöstä 2024. Kiitokseni myös asioiden valmistelusta tilintarkastaja Timo Nuutiselle.

Toivotan kaikille menestystä ja hyvää kesää,

Tuusniemi 15. 5. 2025

Terttu Kolari
Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja

2. TARKASTUSLAUTAKUNTA

2.1 Tarkastuslautakunnan tehtävät

Lautakunnan tehtävänä on kuntalain 121 §:n mukaan:

- 1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- 2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- 4) huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- 5) valvoa 84§:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
- 6) valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi

Tarkastussäännön 4 §:n mukaan lautakunnan on:

- Seurattava tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista sekä muutoinkin seurattava tilintarkastajan tehtävien suorittamista ja tehtävä tarpeen mukaan esityksiä tarkastuksen kehittämiseksi
- Tehdä tarvittaessa aloitteita ja esityksiä tilintarkastuksen kehittämiseksi
- pitää huolta valvonnan kokonaisuudesta ja koordinoida ulkoisen ja sisäisen valvonnan toimintoja.

2.2 Tarkastuslautakunnan kokoonpano

Valtuusto on valinnut tarkastuslautakunnan 16.8.2021 kaudelle 2021-2025, jonka kokoonpano on ollut tarkastusvuonna 2024 seuraava:

Puheenjohtaja	Terttu Kolari	vj Martti Kähkönen
Varapuheenjohtaja	Auvo Hirvonen	vj Juha Immonen
Jäsen	Hannu Hyvärinen	vj Marja Sutinen

Tarkastuslautakunta toteaa, ettei arviointikertomuksen laatimiseen osallistuneilla lautakunnan jäsenillä ole esteellisyyksiä kunnan toiminnan arviointiin liittyen. Varapuheenjohtaja Auvo Hirvonen on hallituksen jäsen kunnan tytäryhtiö Tuusniemen Virastotalo Oy:ssä, joten hän ei ole osallistunut ko. yhtiötä koskeviin arviointeihin.

Kuntalain 121 §:n mukaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan on oltava valtuutettuja. Lautakunnan teknisen sihteerin tehtäviä ovat hoitaneet toimistosihtööri Eeva Mäkinen ja hallintojohtaja Sirpa Hartojoki.

2.3 Tilintarkastaja

Valtuusto on valinnut 29.11.2021 § 90 Tuusniemen kunnan vuosien 2022-2025 tilintarkastajaksi tarkastusyhteisö Itä-Suomen Tilintarkastus Oy:n. Sen nimeämänä tilintarkastajana on toiminut JHT, HT Timo Nuutinen, joka on samalla toiminut tarkastuslautakunnan sihteerinä.

2.4 Tarkastuslautakunnan toiminta

Tarkastuslautakunta on sopinut tehtävänjaosta ja seurattavista lautakunnista 22.11.2022 § 54. Tehtäväjaon mukaisesti kunnanhallitusta on seurannut Terttu Kolari, sivistyslautakuntaa Auvo Hirvonen ja teknistä lautakuntaa Hannu Hyvärinen. Lautakunnan jäsenet ovat seuranneet lautakuntien ja hallintokuntien toimintaa tutustumalla lautakuntien pöytäkirjoihin.

Tarkastuslautakunta on kokoontunut 10 kertaa vuonna 2024 seuraavasti:

11.1.2024, 20.2.2024, 19.3.2024, 9.4.2024, 23.4.2024, 14.5.2024, 22.5.2024, 3.9.2024, 23.10.2024 ja 12.11.2024.

Tarkastuslautakunta on kokoontunut vuoden 2025 aikana 2024 vuotta koskevan tarkastuksen ja valvonnan osalta seuraavasti:

15.1.2025, 12.2.2025, 25.3.2025, 9.4.2025 ja 7.5.2025 laatimaan vuoden 2024 arviointikertomusta.

Tarkastuslautakunta on kuullut kokouksissaan seuraavia henkilöitä vuoden 2024 arvioimiseksi:

-Kunnanjohtaja 15.1.2025: Ajankohtaiset asiat kunnassa ja valmiussuunnitelman tilanne kunnassa, 12.2.2025; vuoden 2024 toteutuminen, alustavat tilinpäätöstiedot ja alkanut vuosi 2025, 20.2.2024; vuoden 2023 toteutuminen, alustavat tilinpäätöstiedot ja alkanut vuosi 2024 ja 3.9.2024; ajankohtaiset asiat kunnassa, 12.11.2024, ajankohtaiset asiat kunnassa ja talousarvio 2025.

-Kunnanjohtaja ja hallintojohtaja 9.4.2024; vuoden 2023 tilinpäätöksen esittely

-Sivistysjohtaja / rehtori 15.1.2025; sivistyksen vastuualueeseen liittyvä ajankohtaiset asiat ja varhaiskasvatuksen ajankohtaiset asiat ja 25.3.2025; toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2024 sivistyksen vastuualueella.

-Sivistysjohtaja / rehtori 20.2.2024; Varhaiskasvatus; vuosi 2023, tavoitteet ja toteutuminen ja ajankohtaiset asiat, 22.5.2024; sekä 3.9.2024 ja ajankohtaiset asiat sivistystoimessa, vuoden 2024 tapahtumat.

-Varhaiskasvatusjohtaja 20.2.2024: vuosi 2023, tavoitteet ja toteutuminen ja ajankohtaiset asiat.

-Varhaiskasvatusjohtaja ja kunnanjohtaja 23.10.2024; varhaiskasvatukset asiat kunnassa

-Vapaa-aikasihteeri 23.10.2024; ajankohtaiset asiat vapaa-aikatoimessa ja vuoden 2024 tapahtumat toimialueella

-Tekninen johtaja 25.3.2025; toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen omalla vastuualueella ja 12.11.2024 vastuualueeseen liittyvät ajankohtaiset asiat ja talousarvio 2025, ympäristöpalvelut, vesihuolto, rakennusvalvonta ja ympäristönhuolto.

-Rakennustarkastaja 25.3.2025; toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2024 omalla vastuualueella ja 12.11.2024 omaan vastuualueeseen liittyvät ajankohtaiset asiat ja talousarvio 2025, ympäristöpalvelut, vesihuolto, rakennusvalvonta ja ympäristönhuolto.

-Kiinteistö Oy Tuusniemen Turulan toimitusjohtaja 19.3.2024; toimitusjohtaja ja hallituksen puheenjohtaja; yhtiöiden tilinpäätökset vuodelta 2023, yhtiöille asetettujen tavoitteiden toteutuminen ja ajankohtaiset asiat ja 25.3.2025; yhtiön tilinpäätös 2024, yhtiölle asetettujen tavoitteiden toteutuminen ja ajankohtaiset asiat.

-Tuusniemen Virastotalo Oy toimitusjohtaja ja hallituksen puheenjohtaja 19.3.2024; yhtiön tilinpäätös 2023, yhtiölle asetettujen tavoitteiden toteutuminen ja ajankohtaiset asiat ja 25.3.2025; yhtiöiden tilinpäätökset vuodelta 2024, yhtiöille asetettujen tavoitteiden toteutuminen ja ajankohtaiset asiat

-Tuusniemen Teollisuus Oy:n toimitusjohtaja ja hallituksen puheenjohtaja 19.3.2024; yhtiön tilinpäätös 2023, yhtiölle asetettujen tavoitteiden toteutuminen ja ajankohtaiset asiat

-Tuusniemen Virastotalo Oy toimitusjohtaja ja hallituksen puheenjohtaja 19.3.2024; yhtiön tilinpäätös 2023, yhtiölle asetettujen tavoitteiden toteutuminen ja ajankohtaiset asiat.

-Tuusniemen Teollisuus Oy toimitusjohtaja ja hallituksen puheenjohtaja 19.3.2024; yhtiön tilinpäätös 2023, yhtiölle asetettujen tavoitteiden toteutuminen ja ajankohtaiset asiat.

-Tuusniemen Kehittämissäätiö Oy 23.4.2024; säätiön tilinpäätös 2023, säätiön toiminta vuonna 2023 ja ajankohtaiset asiat

-Kunnanvaltuuston puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat 11.1.2024; Vuosi 2023 ja ajankohtaiset asiat kunnassa 2024 ja 12.2.2025; vuosi 2024 ja ajankohtaista kunnassa 2025.

-Kunnanhallituksen puheenjohtajat 11.1.2024; Vuosi 2023 ja ajankohtaiset asiat kunnassa 2024 ja 12.2.2025; vuosi 2024 ja ajankohtaista kunnassa 2025.

-Henkilöstön edustajat/luottamusmiehet ja työsuojeluvastaavat 12.2.2025; vuosi 2024 henkilöstön näkökulmasta ja ajankohtaiset asiat henkilöstön näkökulmasta

Tarkastuslautakunnan arvioinnin perustana ovat olleet kunnanvaltuuston vuoden 2024 talousarviossa ja taloussuunnitelmassa hyväksymät toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet sekä kunnanhallituksen 31.3.2025 (65§) hyväksymä vuoden 2024 tilinpäätös.

Tuusniemen kunnan Kuntastrategia vuosille 2019-2026 on hyväksytty kunnanvaltuustossa 17.9.2018 § 29.

3 VUODEN 2023 ARVIOINTIKERTOMUKSEN KÄSITTELY

Kunnanvaltuusto on kokouksessaan 2.9.2024 (§139) hyväksynyt kunnanhallituksen antaman (10.6.2024; § 23) selvityksen kunnanvaltuustolle vuoden 2023 arviointikertomuksen kysymykseen hyvinvointialueelle siirtymisen vaikutuksista kunnan omistamaihin rakennuksiin. Sote-kiinteistöjen määräaikainen vuokrasopimus jatkuu 31.12.2025 saakka. Tarkastuslautakunnalla ei ole huomauttamista saatuihin vastauksiin.

4 KUNNAN TALOUDEN ARVIOINTI

4.1 Taloudellisten tavoitteiden arviointi

Vuoden 2024 tilikauden alijäämä 510.659 euroa on muutettua talousarviota 1.212.063 euroa parempi. Suunniteltua parempaan tulokseen pääsyä selittää sivistystoimen toiminnan tulojen ylitys ja 230.00 euroa harkinnanvarainen valtionosuus.

Kokonaisuutena kunnan toimintakulut olivat 318 397 euroa talousarviossa arvioitua pienemmät. Tulot olivat 707. 066 euroa arvioitua suuremmat. Kunnan maksuvalmius on ollut tyydyttävä.

Vuosikate 276.948 euroa ei kata suunnitelmanmukaisia poistoja. Vuoden 2024 poistot ovat 898.723 euroa.

Terveessä kuntataloudessa vuosikatteen tulee olla suurempi kuin poistot ja lainojen lyhennykset. Vuonna 2024, 2023 eikä myöskään 2022 tämä ei ole toteutunut.

Verotuloja kertyi 52 410 euroa (-1,0%) edellisvuotta vähemmän, yhteensä 5.296.823 euroa. Valtionosuudet kasvoivat 136.134 euroa (163,9%) 53.093 euroon.

Kokonaisinvestoinnit olivat 783.484 euroa ja nettoinvestoinnit 478.167 euroa.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota, että vertailutietojen perusteella Tuusniemen kunnan taloudellinen liikkumavara verrattuna muihin Pohjois-Savon kuntiin on hyvin rajallinen.

Pohjois-Savon kuntien tilinpäätökset v. 2024 (1 000 €) 1/7
(ml. liikelaitokset) (tiedot sisältävät vain ulkoiset menot ja tulot)

Kunta	Väestö 31.12.2024 (ennakol.)	Toiminta- tulot ¹⁾	Valmistus omaan käyttöön	Toiminta- menot	Henkilöstö- menot	Palvelujen ostot	Toiminta- kate	Verotulot yhteensä	Kunnallis- vero	Kiinteistö- vero	Yhteisö- vero	Valtion- osuudet yhteensä ²⁾	Käyttötulo t yhteensä ³⁾
Iisalmi	20 462	42 093	14	89 995	51 489	22 558	47 888	43 376	32 260	5 998	5 118	21 406	106 875
Joroinen	4 553	3 999	2	14 568	8 544	3 587	10 569	10 596	8 050	1 311	1 235	2 682	17 277
Kaavi	2 590	1 754	0	7 627	3 219	3 096	5 873	6 516	4 377	1 310	829	-285	7 985
Keitele	1 990	1 958	0	7 126	2 997	2 827	5 168	7 052	2 808	631	3 613	1 209	10 219
Kiuruvesi	7 356	6 603	24	26 775	13 900	7 716	20 148	15 258	11 806	1 849	1 603	9 058	30 919
Kuopio	125 668	116 868	4 950	411 939	198 287	145 427	295 071	302 567	226 378	51 432	24 756	33 969	453 404
Lapinlahti	8 864	6 470	0	27 156	15 465	6 711	20 686	19 746	15 404	2 805	1 537	4 988	31 204
Leppävirta	8 975	8 366	0	29 183	16 400	7 772	20 817	20 837	15 580	3 127	2 130	4 567	33 770
Pielavesi	3 981	4 244	0	15 416	6 467	4 899	11 172	8 314	5 732	1 354	1 228	5 543	18 101
Rautalampi	2 938	2 585	0	10 886	6 064	2 943	8 301	7 016	5 008	1 400	606	2 175	11 776
Rautavaara	1 414	2 864	0	6 890	3 506	2 194	4 025	3 588	1 987	504	1 097	1 513	7 965
Sillinjärvi	21 268	14 892	91	77 694	41 902	17 825	62 801	60 612	45 442	6 840	8 330	11 559	87 064
Sonkajärvi	3 569	3 650	16	12 878	7 106	5 773	9 229	8 149	5 438	1 152	1 560	4 654	16 453
Suonenjoki	6 633	6 255	68	24 668	13 474	6 258	18 413	16 440	11 256	2 075	3 110	5 994	28 689
Tervo	1 390	2 562	0	6 220	3 348	1 814	3 657	3 336	2 272	702	362	757	6 655
Tuusniemi	2 308	3 479	11	7 008	4 410	2 598	3 529	5 296	3 549	1 084	663	53	8 828
Varkaus	19 656	17 359	590	62 378	31 280	19 142	45 019	48 581	37 491	7 416	3 673	3 720	69 660
Vesanto	1 852	2 853	0	8 349	3 603	3 129	5 496	4 134	2 838	844	452	2 685	9 672
Vieremä	3 356	1 801	0	12 032	7 062	2 945	10 231	8 929	5 395	1 188	2 346	3 940	14 670
Pohjois-Savo	248 823	250 655	5 766	858 788	438 523	269 214	608 094	600 344	443 071	93 022	64 248	120 187	971 185

Lähde: Väestö: Tilastokeskus; muut tiedot: Kysely Pohjois-Savon kunnille maaliskuuhun 2025
1) M. valmistus omaan käyttöön 2) Sis. verolaitosauksen 3) Toimintatulot + verotulot + valtionosuudet

Pohjois-Savon liitto

Pohjois-Savon kuntien tilinpäätökset v. 2024 (€/as.) 2/7
(ml. liikelaitokset) (tiedot sisältävät vain ulkoiset menot ja tulot)

Kunta	Väestö 31.12.2024 (ennakol.)	Toiminta- tulot ¹⁾	Valmistus omaan käyttöön	Toiminta- menot	Henkilöstö- menot	Palvelujen ostot	Toiminta- kate	Verotulot yhteensä	Kunnallis- vero	Kiinteistö- vero	Yhteisö- vero	Valtion- osuudet yhteensä ²⁾	Käyttötulo t yhteensä ³⁾
Iisalmi	20 462	2 057	1	4 398	2 516	1 102	2 340	2 120	1 577	293	250	1 046	5 223
Joroinen	4 553	878	0	3 200	1 877	788	2 321	2 327	1 768	288	271	589	3 795
Kaavi	2 590	677	0	2 945	1 243	1 195	2 268	2 516	1 690	506	320	-110	3 083
Keitele	1 990	984	0	3 581	1 506	1 421	2 597	3 544	1 411	317	1 816	608	5 135
Kiuruvesi	7 356	898	3	3 640	1 890	1 049	2 739	2 074	1 605	251	218	1 231	4 203
Kuopio	125 668	930	39	3 278	1 578	1 157	2 348	2 408	1 801	409	197	270	3 608
Lapinlahti	8 864	730	0	3 064	1 745	757	2 334	2 228	1 738	316	173	563	3 520
Leppävirta	8 975	932	0	3 252	1 827	866	2 319	2 322	1 736	348	237	509	3 763
Pielavesi	3 981	1 066	0	3 872	1 624	1 231	2 806	2 088	1 440	340	308	1 392	4 547
Rautalampi	2 938	880	0	3 705	2 064	1 002	2 825	2 388	1 705	477	206	740	4 008
Rautavaara	1 414	2 025	0	4 873	2 479	1 552	2 847	2 537	1 405	356	776	1 070	5 633
Sillinjärvi	21 268	700	4	3 653	1 970	838	2 953	2 850	2 137	322	392	543	4 094
Sonkajärvi	3 569	1 023	4	3 608	1 991	1 618	2 586	2 283	1 524	323	437	1 304	4 610
Suonenjoki	6 633	943	10	3 719	2 031	944	2 776	2 479	1 697	313	469	904	4 325
Tervo	1 390	1 843	0	4 475	2 409	1 305	2 631	2 400	1 635	505	260	545	4 788
Tuusniemi	2 308	1 507	5	3 036	1 911	1 126	1 529	2 295	1 538	470	287	23	3 825
Varkaus	19 656	883	30	3 173	1 591	974	2 290	2 472	1 907	377	187	189	3 544
Vesanto	1 852	1 540	0	4 508	1 945	1 690	2 968	2 232	1 532	456	244	1 450	5 222
Vieremä	3 356	537	0	3 585	2 104	878	3 049	2 661	1 608	354	699	1 174	4 371
Pohjois-Savo	248 823	1 007	23	3 451	1 762	1 082	2 444	2 413	1 781	374	258	483	3 903

Lähde: Väestö: Tilastokeskus; muut tiedot: Kysely Pohjois-Savon kunnille maaliskuuhun 2025
1) M. valmistus omaan käyttöön 2) Sis. verolaitosauksen 3) Toimintatulot + verotulot + valtionosuudet

Pohjois-Savon liitto

Pohjois-Savon kuntien tilinpäätökset v. 2024 (1 000 € ja €/as.) 5/7
(ml. liikelaitokset) (tiedot sisältävät vain ulkoiset menot ja tulot)

Kunta	Väestö 31.12.2024 (ennakol.)	Vuositote	Vuositote €/as.	Suunnit. mukaiset poistot ja arvon- alentumiset	Suunnit. mukaiset poistot ja arvon- alentumiset €/as.	Tilikauden tulos	Tilikauden tulos €/as.	Tilikauden yli- /alijäämä	Tilikauden yli-/alijäämä €/as.	Vuositote % poistoista	Tulovero- prosentti 2024	Effekttiivinen veroaste v. 2024 1)
Iisalmi	20 462	17 077	835	10 246	501	6 831	334	3 917	191	167 %	7,90	5,84
Joroinen	4 553	2 737	601	1 498	329	1 239	272	270	59	183 %	8,60	6,21
Kaavi	2 590	318	123	911	352	-593	-229	-582	-225	35 %	9,80	6,38
Keitele	1 990	3 271	1 644	877	441	2 394	1 203	2 394	1 203	373 %	7,90	5,34
Kiuruvesi	7 356	5 106	694	4 277	581	829	113	847	115	119 %	9,50	6,45
Kuopio	125 668	50 740	404	57 616	458	-6 877	-55	-6 869	-55	88 %	8,10	6,17
Lapinlahti	8 864	4 985	562	3 751	423	1 234	139	734	83	133 %	9,40	6,58
Leppävirta	8 975	6 236	695	3 059	341	3 177	354	258	29	204 %	8,40	6,09
Pielavesi	3 981	3 589	902	2 636	662	954	240	4	1	136 %	9,10	5,94
Rautalampi	2 938	1 867	635	1 309	446	561	191	561	191	143 %	9,90	6,77
Rautavaara	1 414	1 433	1 013	757	535	677	479	677	479	189 %	9,40	5,82
Siilinjärvi	21 268	9 477	446	7 813	367	1 665	78	1 665	78	121 %	9,40	7,28
Sonkajärvi	3 569	4 384	1 228	1 135	318	3 249	910	3 185	892	386 %	8,60	5,76
Suonenjoki	6 633	4 861	733	2 522	380	2 306	348	2 306	348	193 %	9,10	6,35
Tervo	1 390	845	608	407	293	437	314	456	328	208 %	9,90	6,45
Tuusniemi	2 308	276	120	899	390	-621	-269	-510	-221	31 %	9,40	6,15
Varkaus	19 656	7 790	396	7 497	381	293	15	293	15	104 %	8,80	6,62
Vesanto	1 852	1 667	900	751	406	785	424	785	424	222 %	9,20	5,90
Viermä	3 356	3 652	1 088	1 220	364	2 432	725	1 467	437	299 %	8,40	5,89
Pohjois-Savo	248 823	130 312	528	109 181	439	20 972	84	11 858	48	119 %	8,46	

Lähde: Väestö: Tilastokeskus; muut tiedot: Kysely Pohjois-Savon kunnille maaliskuuta 2025
1) Effektiiivinen veroaste ilmoittaa 2024-talouden tuloveron suhteen arvioon.

Pohjois-Savon liitto

Pohjois-Savon kuntien tilinpäätökset v. 2024/Konsernit
(ml. liikelaitokset) (tiedot sisältävät vain ulkoiset menot ja tulot)

Kunta	Väestö 31.12.2024 (ennakol.)	Konsernin vuositote 1 000 €	Konsernin vuositote €/as.	Konsernin lainakanta 1 000 €	Konsernin lainakanta €/as.	Konsernin lainat ja vuokravastuut 1 000 €	Konsernin lainat ja vuokravastuut €/as.	Konsernin suhteellinen velkaantuneisuusaste (%)	Konsernin kertynyt yli-/alijäämä 1 000 €	Konsernin kertynyt yli-/alijäämä €/as.
Iisalmi	20 462	1 037	51	102 958	5 032	114 298	5 586	94 %	30 276	1 480
Joroinen	4 553	2 602	571	21 642	4 753	21 795	4 787	128 %	4 021	883
Kaavi	2 590	540	208	11 721	4 525	12 011	4 637	140 %	459	177
Keitele	1 990	3 319	1 668	8 847	4 446	9 316	4 681	93 %	1 548	778
Kiuruvesi	7 356	6 040	821	27 451	3 732	31 103	4 228	84 %	10 898	1 482
Kuopio	125 668	142 793	1 136	1 012 346	8 056	1 208 826	9 619	140 %	164 917	1 312
Lapinlahti	8 864	7 071	798	47 577	5 367	48 786	5 504	116 %	1 703	192
Leppävirta	8 975	7 076	788	18 587	2 071	19 579	2 182	61 %	8 995	1 002
Pielavesi	3 981	3 851	967	11 036	2 772	14 647	3 679	64 %	7 966	2 001
Rautalampi	2 938	2 258	769	9 701	3 302	10 204	3 473	260 %	4 252	1 447
Rautavaara	1 414	1 598	1 130	5 961	4 216	6 014	4 253	80 %	7 779	5 501
Siilinjärvi	21 268	11 027	518	127 240	5 983	172 274	8 100	144 %	-923	-43
Sonkajärvi	3 569	5 076	1 422	8 618	2 415	8 977	2 515	53 %	16 355	4 583
Suonenjoki	6 633	6 181	932	31 138	4 694	48 392	7 296	100 %	9 266	1 397
Tervo	1 390	1 376	990	7 236	5 206	7 519	5 409	107 %	1 421	1 022
Tuusniemi	2 308	364	158	5 297	2 295	5 611	2 431	70 %	178	77
Varkaus	19 656	16 869	858	184 728	9 398	256 296	13 039	157 %	42 378	2 156
Vesanto	1 852	2 107	1 138	7 970	4 303	11 996	6 477	82 %	3 213	1 735
Viermä	3 356	5 607	1 671	17 056	5 082	17 662	5 263	98 %	24 611	7 333
Pohjois-Savo	248 823	226 792	911	1 667 110	6 700	2 025 306	8 140		339 313	1 364

Lähde: Väestö: Tilastokeskus; muut tiedot: Kysely Pohjois-Savon kunnille maaliskuuta 2025

Pohjois-Savon liitto

4.2 Talousarvio 2024 ja sitovuustasot

Vuoden 2024 talousarvio on hyväksytty valtuustossa 4.12.2023 (78 §).

Sitovuustasot:

Talousarvion taulukossa 4 ”Määrärahojen ja tuloarvioiden yhteenvetolaskelma” on esitetty **käyttötalouden, investointien ja rahoitusosan sitovuustasot**. Toimialoille asetetut sitovat tavoitteet, mittarit ja tavoitetasot on esitetty toimialakohtaisissa talousarvioesityksissä. (Talousarvio 2024, 17.)

Käyttötalousosa:

Käyttötalousosassa toimialojen sitovuustasona on bruttomääräraha eli toimintatuotot ja toimintakulut ilman arvonlisäveroa. Ateriapalvelut ja vesihuolto ovat nettositovia. Investointiosassa investointimenot yli 150 t€ hankkeissa ovat sitovia hankekohtaisesti. Alle 150 t€ hankkeet ovat sitovia bruttona tase-erittäin.

Tuloslaskelmaosa:

Tuloslaskelma on valtuustoon nähden sitova verotulojen, valtionosuuksien, rahoituskulujen ja -tuottojen, satunnaisten erien ja tilinpäätössiirtojen osalta.

Rahoituslaskelma on sitova antolainauksen muutosten, lainakannan muutosten ja oman pääoman muutosten osalta. Rahoituksen tunnuslukujen osalta valtuustoon sitovia eriä ovat toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ja lainanhoitokate.

4.3 Investoinnit

Vuoden 2024 investointikulut ovat olleet yhteensä:

		Talousarviopoikkeama
Kulut	-783.484 euroa	171 516 (alitusta)
Tuotot	305.318 euroa	235 318 euroa (ylitystä)
Netto	-478.167 euroa	

Investoinnit ovat pysyneet hyvin talousarvion mukaisina.

Investoinneissa ei ole olennaisia talousarviopoikkeamia ylitysten osalta.

4.4 Lainat

Vuoden 2024 lopussa lainaa oli 4,75 milj. euroa (3,725 milj. euroa vuonna 2023) eli pitkäaikainen lainamäärä on kasvanut vuoden 2024 aikana. Korkotaso on säilynyt maltillisena. Konsernissa lainakanta oli vuodenvaihteessa 5,3 milj. euroa (edellisvuosi 4,360 milj. euroa).

Tarkastuslautakunta toteaa, että vaikka lainamäärä ja lainanhoitokulut ovat vuonna 2024 olleet kohtuullisia, korkotason nousu ja mahdollisten investointien rahoitus tulevaisuudessa voivat heikentää tilannetta merkittävästi.

Kunnan taseen ja konsernitaseen tunnuslukujen perusteella Tuusniemi on maakunnan parhaimmistoa, johtuen alhaisesta velkamäärästä per asukas. Tulee kuitenkin huomioida, että kunnan vuosikate on negatiivinen, kuten on ollut jo useita vuosia. Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota kunnan taseessa olevien omaisuuserien arvostukseen, ovatko ne kaikilta osin nykyistä tai tulevaa tilannetta vastaavia (esim. rakennusten arvot, omistettujen osakkeiden arvot) ja millainen vaikutus niiden mahdollisilla alaskirjauksilla on kunnan talouteen.

Taseen keskeiset tunnusluvut:

	2024	2023	2022
omavaraisuusaste	64,8 %	69,7%	71,7%
lainakanta/asukas	2058 €	1.610 €	1.326 €
lainat ja vastuut 31.12. 1000€	4779 €	3.771€	3.188 €
Konserni	2024	2023	2022
omavaraisuus 57,1 %	62,1%	45,7%	
konsernilainat/asukas	2.295 €	1.885 €	4.529 €
konsernilainat ja vuokravastuut/asukas	2.058 €	1.995 €	4.855 €

5 KUNTAKONSERNILLE ASETETTUJEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Konsernille talousarviossa 2024 asetetut tavoitteet ovat toteutuneet seuraavasti:

<u>Asetettu tavoite:</u>	toteuma 2024:	
Konsernin toimintatulot toimintamenoista,	40,9 %	(37,8 % vuosi 2023)
%: vähintään 20%		
Konsernin vuosikate poistoista, %: vähintään 40 %	35,4 %	
Konsernin omavaraisuusaste, %: vähintään 45%	57,1 %	
Konsernin laina €/asukas: alle 4500€	2,295 €	(1.885 € vuosi 2023)

Tarkastuslautakunta esittää havaintona, että konsernille asetetut tavoitteet toteutuivat.

Tarkastuslautakunta esittää havaintona, että konsernivuodet 2022-2024 eivät ole keskenään vertailukelpoisia. (Pohjois-Savon Hyvinvointialueen käynnistyminen).

Kunnan 100 % omistaman tytäryhteisön Kiinteistö Oy Tuusniemen Turulan tulos on tappiollista eli yhtiön tuotoilla ei ole pystytty kattamaan kuluja.

Kunnan 95 % omistaman tytäryhteisön Tuusniemen Virastotalo Oy:n tulos on myös tappiollista eli yhtiön tuotoilla ei ole pystytty kattamaan kuluja.

6.KUNNALLE ASETETTUJEN TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN VUONNA 2024

6.1 Keskusvaalilautakunta

- Äänestysprosenttitavoitteena kuntavaaleissa ja eduskuntavaaleissa yli 60% ja presidentinvaaleissa yli 65 % ja EU-vaaleissa yli 50%, tavoite toteutui osittain:
- Presidentinvaaleissa 1.kierroksella 68,4% ja toisella kierroksella 61,8%. EU-vaaleissa äänestysprosentti oli 34,0%

6.2 Tarkastuslautakunta

- Toiminnalliset tavoitteet toteutuivat
- Taloudelliset tavoitteet toteutuivat (kulut alittuivat 8 130 euroa)

6.3 Kunnanhallitus

- Toiminnalliset tavoitteet toteutuivat
- Taloudelliset tavoitteet toteutuivat

Hyvän hallinnon edistämisen toimintakulttuurin vahvistaminen läpi organisaation; kantelujen, valitusten ja oikaisujen määrä aluehallintovirastolle (tavoitteena alle 10 kpl, toteuma 2 oikaisuvaatimusta).

Tietosuoja ja tietoturvaa koskevat tavoitteet (tietosuoja- ja tietoturvapoliittikka-asiakirjaa ei ole päivitetty, vaan se on siirtynyt vuodelle 2025. Kunnan internet sivujen uudistuminen on myös siirtynyt. Tarkastuslautakunta kannustaa panostamaan edm. kysymyksiin pikaisesti.

6.4 Elinkeino- ja kehittämispalvelut

- Toiminnalliset tavoitteet toteutuivat
- Taloudelliset tavoitteet toteutuivat

Yritystoiminnalle sopivaa tonttivarantoa on viideksi vuodeksi, teollisuusaluetta 12 ha, josta valmiilla kunnallistekniikalla 4 ha, sekä yksi 5550 m2 tontti vuokrattu 30 vuoden sopimuksella.

Kunnan elinvoimaisuuden kannalta tärkeintä olisi saada lisää verotuloja, työpaikkoja ja yrityksiä kuntaan.

Tarkastuslautakunta toteaa, että työpaikkojen määrä kunnassa on vähentynyt (-38 kpl).

Työttömiä työnhakijoita vuoden 2023 lopussa oli 101 hlöä eli 11,5 % työvoimasta kunnassa, joka on hieman maakunnan keskiarvoa 12,5 % alhaisempi. Määrä on jokseenkin sama kuin vuonna 2022.

2018	2019	2020	2021	2022	2023 (31.12.)
------	------	------	------	------	---------------

Työlliset	830	798	754	758	765	878
Työpaikat	632	611	617	606	621	579

Tuusniemi, työssäkäynti
Lähde: Tilastokeskus

Tuusniemen työpaikkaomavaraisuusaste oli vuonna 2023 80,6 %.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kunnan elinkeinopalveluiden kehittäminen on edelleen ajankohtainen asia.

Tuusniemen Teollisuus Oy:n kanssa tehty ostopalvelusopimus on voimassa 31.12.2025 saakka.

6.5 Ateriapalvelut

- Toiminnalliset tavoitteet toteutuivat
- Taloudelliset tavoitteet (toimintakate netto) toteutui

Ateriasuoritteita on kertynyt v. 2024 yht. 66 227 kpl. Ateriasuoritteen hinta on ollut 5,2 eur/suorite (v. 2022 5,21 eur/suorite), joten kustannukset per ateria eivät juuri ole nousseet, vaikka elintarvikkeiden ja kuljetusten hinnat ovat nousseet. Aterioiden määrä on vähentynyt merkittävästi, kun hyvinvointialue on alkanut tuottaa ateriapalveluita Tuusniemellä oleville asiakkaille.

6.6 Muu yleis- ja keskushallinto

- Toiminnalliset tavoitteet osittain toteutuivat
- Taloudelliset tavoitteet toteutuivat

Tarkastuslautakunta toteaa, että nuorten työllistäminen kesällä on toteutunut hyvin, koska 91%:ia kesätyöharjoitteluun hakeneista nuorista on halutessaan työllistynyt. Kunta on osaltaan mahdollistanut kaikille nuorille kesätyöharjoittelun ja tutustumisen työelämään.

Palkkatuella on työllistetty sivistystoimessa kaksi ja teknisessä toimessa kolme henkilöä, mikä jää vähän tavoitetasosta (7-8 hlöä/vuosi).

Joukkoliikenteen kymppikyytikokeilu on toiminut asiointiliikenteenä kerran viikossa tarpeen mukaan. Palvelua käytti yhteensä 809 matkustajaa (vuonna 2023 752 vuonna). Palvelu on koettu erittäin tarpeelliseksi ja tarkastuslautakunta toivoo palvelun jatkuvan.

Matkahuollon palvelusetelituotetta tuusniemeläiset käyttivät v.2024 20 kertaa (vuonna 2023 26 kertaa) Tuusniemi-Kuopio liikenteessä.

6.7 Hyvinvointi

Hyvinvointityöryhmän valmistelemaa Hyvinvointikertomusta vuodesta 2024 on tarkasteltu tarkastuslautakunnan kokouksessa 7.5.2024. Hyvinvointikertomuksessa arvioidaan kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteuttamista, jota myös tarkastuslautakunta käsittelee vuosittain.

Hyvinvointikertomuksen strategiset tavoitteet on asetettu elämänkaari ajattelun mukaisesti kullekin ryhmälle: lapset ja lapsiperheet, työikäiset ja ikäihmiset. Tavoitteet ovat:

- Osallisuuden edistäminen ja syrjäytymisen ehkäisy
- Turvallisuuden edistäminen
- Toimintakyvyn edistäminen

Kunnassa tehdään monipuolisesti hyvinvointiin vaikuttavaa työtä. Kunta on mahdollistanut yhteistyökumppaneineen monipuolisia harrastusmahdollisuuksia, kuten kansalaisopistotoiminta, tukemalla järjestöjen tapahtumia ja retkeilyreitistöjen ja liikuntapaikkojen kunnossapitoa.

Asukkaita on osallistettu tarjoamalla erilaisia keskustelutilaisuuksia ja toteutettu pienimuotoisia kyselyjä, joissa heillä on mahdollista tuoda esiin oma mielipiteensä hyvinvointiinsa vaikuttavista tekijöistä.

Saatavilla olevien indikaattoritietojen analysointi osoittaa, että oikeita asioita on tehty, mutta vielä on parannettavaa. Tulevaisuudessa kaikkien kunnan toimijoiden tulisi huomioida päätöksenteossa ja toiminnassa vaikutukset hyvinvointiin.

Yhteistyö hyvinvointialueen kanssa on ollut haastavaa. Yhteistyön rajapinnat eivät ole vielä hyvinvointialueen taholta selkiytyneet. Yhteistyön hyvinvointialueen kanssa toivotaan jatkossa selkeytyvän.

Painetta hyvinvointityöhön tuovat kunnan taloudellisten resurssien niukkuus ja henkilöstön vähyys. Hyvinvointialueen toimintojen suuri murros aiheuttaa vaikeutta ennakoida tulevaa. Palvelujen digitalisoituminen entistä enemmän vaatii kaikilta palvelujen käyttäjiltä lisää digiosaamista. Kunnan asukkaiden ikäjauma aiheuttaa haastetta esim. järjestöjen toiminnan aktiivisuuteen tulevaisuudessa.

Koronavuosien ja hyvinvointialueen toiminnan alkamisen jälkeen kunta on pystynyt vastaamaan hyvinvointityön tarpeisiin, mutta työtä on edelleen kehittävä.

Tarkastuslautakunta ei soisi näkevän tulevaisuuden trendinä vain yksilön vastuuseen pohjautuvaa hyvinvointityötä, vaan reipasta aktivoitumista yhteistyössä ja sen tiivistymistä kunnan, yhdistysten ja kuntalaisten kesken.

Tarkastuslautakunta kiinnittää erityistä huomioita hyvinvointikertomuksessa nostettuihin havaintoihin:

1. Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja toteuttaa hyvinvointialue. Yhteistyössä ja palvelujen saatavuudessa on ollut haastetta. Rajapinnoille tarvitaan selkeyttä tulevaisuudessa.

2. Vastuu kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä on hyvinvointialueella sekä osittain myös kunnalla. Tämä yhteistyö hyvinvointialueen kanssa haki vielä vuonna 2024 uomiaan. Kunnassa hyvinvoinnin edistämiseen on panostettu mm. määräaikaisten hyvinvoinnin edistäjän palkkaamisella.

3. Hyvinvointialueelta vaaditaan paremmin maaseudun elinympäristöä ja sen asukkaita huomioivaa päätöksentekoa.

6.8 Sivistyslautakunta

Perusopetus

- Toiminnallisista tavoitteista toinen toteutui ja toinen ei
- Taloudellisista tavoitteista toimintakulut ylittyivät merkittävästi (107 000 euroa)

Tarkastuslautakunta pyytää kiinnittämään huomiota talousarvion laatimiseen ja sen seurannan tarkkuuteen, talousarviomuutokset tulee esittää mahdollisimman pikaisesti talousarviovuoden aikana.

Oppilasmäärä säilyttämisen tavoitetta (tavoite 250 oppilasta) ei saavutettu, mutta kaikki oppilaat hakeutuivat jatko-opintoihin 9.luokan jälkeen.

Lukio

- Toiminnalliset tavoitteet eivät toteutuneet tai niitä ei kyetty täysin mittaamaan.
- Taloudelliset tavoitteet toteutuivat menojen osalta, menojen alitus 25 546 euroa.

Tuusniemen lukio on menestynyt hyvin pienten lukiodien valtakunnallisissa vertailuissa ja keväällä 2024 Tuusniemen lukio oli STT:n lukiovertailussa Pohjois-Savon neljänneksi paras lukio. (Vuonna 2022 toiseksi paras). Lukion toiminnassa haasteena on oppilasmäärien merkittävä pieneneminen; 50 oppilaan tavoitteeseen ei ole päästy (26 oppilasta). Tästä johtuen toimintaa on ollut välttämätöntä sopeuttaa ja tehty määrärahasiirto (100 000 euroa) varhaiskasvatukseen ja vapaa-aikatoimeen.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomioita lukio-opetuksen muutosten nopean etenemiseen, mikäli oppilasmäärät laskevat edelleen.

Varhaiskasvatus

- Toiminnalliset tavoitteet toteutuivat
- Taloudellisten tavoitteiden toimintatuotot toteutuivat

Varhaiskasvatukselle on valtuusto talousarviovuoden aikana hyväksynyt 170 000 euron lisämäärärahan, jonka puitteissa varhaiskasvatus on pysynyt.

Varhaiskasvatuksen kulut ovat nousee päiväkodin perustamisen myötä. Tavoitteena ollut palvelun hinta/lapsi 1339 euroa /kk, toteuman ollessa 1213 euroa /kk/lapsi.

Kansalaisopisto

- Toiminnalliset tavoitteet eivät toteutuneet niin opiskelijamäärän kuin tuntimääränkään osalta
- Taloudelliset tavoitteet toteutuivat

Opiskelijapalautteen perusteella käyttäjät ovat tyytyväisiä palveluun (4,5/5). 79/105 kurseista toteutui.

Kirjasto

- Toiminnalliset tavoitteet toteutuivat
- Toimintakulut ylittyivät niukasti (ylitys 2400 euroa)

Vapaa-aikapalvelut

- Toiminnalliset tavoitteet osin toteutuivat
- Taloudellisissa tavoitteissa toimintatuotot ylittivät tavoitteen, mutta toimintakuluissa tuli ylitystä 9 839 €

Sivistyslautakunta yhteensä

Toteutuneet toimintakulut olivat 5.762 150 euroa, mikä on 7429 euroa yli talousarvion. Toteutuneet toimintatuotot olivat 1 070 688 euroa, mikä oli 421 077 yli talousarvion.

6.9 Tekninen lautakunta

Yhdyskuntatekniset palvelut

- Asetetuista kolmesta toiminnallisesta tavoitteesta yksi toteutui, Investointisuunnitelman mukaiset hankkeet (vedenkäsittelylaitos, kirjaston katon saneeraus, koulukeskuksen salaojitusrakka) ovat toteutuneet, teiden ja yleisten alueiden kunnossapito hyvällä tasolla, Tuusjärven kyläyleiskaava ei valmistunut vuonna 2024.
- Taloudellisista tavoitteista toimintakulut ylittivät talousarvion 339 742 €, arvioitua ylitystä 1431 euroa, mikä syntynyt liikenneväyliltä ja yleisistä alueista.

Kiinteistötoimi

- Toiminnalliset tavoitteet toteutuivat pääosin, 3 tavoitetta neljästä.
- Taloudellisista tavoitteista toimintatuotot ylittivät talousarvion 206 907 eurolla. (metsän myyntitulot, vuokratulot, sisäisistä myyntituotoista ja maa- ja vesialueiden vuokrat). Toimintakulut alittivat talousarvion eurolla 10 372 euroa.

Toimintatuottoja muodostui arvioitua enemmän.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomioita siihen, että myyntiin saatetaan jatkossa vasta hakkuukypsää metsää. Etupainotteinen metsänhakkuu johtaa vajaatuottoiseen tulovirtaan metsätuloissa, ja liian varhaiseen taimikoiden kasvatusvaiheeseen.

Rakennusvalvonta

- Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen ei käy yksiselitteisesti ilmi toimintakertomuksesta

Keskeneräisten rakennushankkeiden loppukatselmoinnit (vanhentuneet luvat) syytä saattaa loppuun.

Ympäristöpalvelut

-Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen ei käy yksiselitteisesti ilmi toimintakertomuksesta.
Uusiutuvan energian käyttöönotto ei ole toteutunut/siirtynyt.

Yksityistiet

-Toiminnalliset tavoitteet toteutuivat, koko avustussumma on jaettu
Ympäristötoimen osalta kokonaisuutena
-Taloudelliset tavoitteet toteutuivat talousarviota parempana

Tekninen lautakunta yhteensä:

Toimintakulut olivat 2.105 7847 €, (sisältäen pelastuslaitoksen pakollisen varauksen,) mikä alitti talousarvioon tehtyjen muutosten (349 509 €) jälkeen, talousarvion 21 725 eurolla. Toimintatuottojen toteuma 2.006.704 €, mikä ylitti asetetun tavoitteen 279 148 eurolla. Tuottojen ylitys on johtunut sisäisistä myyntituotoista, metsänmyyntituloista, indeksikorotuksista ja taksakorotuksista

Tarkastuslautakunta esittää havaintona, että toiminnalliset tavoitteet toteutuivat pääosin hyvin. Tarkastuslautakunta toteaa, että kunnan mahdollisuudet uusinvestointeihin ovat rajalliset nykyisessä taloudellisessa tilanteessa.

7 STRATEGISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Kuntastrategia vuosille 2022 – 2026 on hyväksytty kunnanvaltuustossa 2.5.2022 (§ 23).

Strategian mukaisena tehtävänä kunnalla on luoda elinvoimaa ja hyvinvointia, joilla kunta menestyy kuntamurroksessa.

Taloustilanne kokonaisuutena on välttävä ja taseen osalta vielä tyydyttävä. Kunnan käyttötalous on alijäämäinen ja talouteen liittyy lähivuosina epävarmuutta mm. tulopohjan osalta. Korjausvelan osalta kunnan tilanne on kuitenkin parempi moniin muihin kuntiin verrattuna.

Sote-palvelun siirtyminen hyvinvointialueille on luonut uudenlaista rajapintaa palvelujen tuottamisessa. Lisäksi vuonna 2025 kuntien vastuulle siirtyneet TE-palvelut tuovat uusia järjestämisvelvoitteita.

Strategiset tavoitteet ovat osana valtuuston asettamia tavoitteita.

Kunnan strategiset toiminnalliset tavoitteet tonttimarkkinoinnin suhteen ovat osin toteutuneet.

Tarkastuslautakunta toteaa, että taloudellinen strategia ei ole toteutunut. Väestön kasvutavoite ei ole toteutunut. Vuositavoite (20) uusien yritysten käynnistymisestä ei ole toteutunut (39).

Tuloslaskelman tavoitteiden toteutuminen:

Tuloslaskelma on valtuustoon nähden sitova verotulot, valtionosuudet, rahoituskulujen ja -tuottojen, satunnaisten erien ja tilinpäätössiirtojen osalta. Tuloslaskelmaosan tavoitteet toteutuivat.

Rahoitusosan toteutuminen:

Rahoituslaskelmassa valtuustoon nähden sitova erä on antolainauksen muutos, lainakannan muutos ja oman pääoman muutos. Rahoituksen tunnuslukujen osalta valtuustoon nähden sitovia eriä ovat toiminnan ja investointien rahavirran kertymä, lainanhoitokate.

Kunnan talous ei ole tasapainossa, koska vuosikate on positiivinen, mutta tilikauden tulos on negatiivinen.

Alkuperäinen talousarvio vuodelle 2024 oli 1 406 536 alijäämäinen ja taloussuunnitelma 2025 oli 1 365 637 euroa alijäämäinen ja taloussuunnitelmavuosi 2026 oli 1 246 983 euroa alijäämäinen.

Vuoden 2025 muutettu talousarvio (kvaltuusto 24.3.2025 § 8) on alijäämäinen 596 193 euroa, taloussuunnitelmavuosi 2026 on 1 081 407 euroa alijäämäinen ja taloussuunnitelmavuosi 2027 on 114 183 euroa alijäämäinen (yhteensä 1 791 783 alijäämää vuosina 2025-2027).

Kuntalain 110 §:n mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan voimassa oleva talousarvio ja taloussuunnitelmat ovat kaikki alijäämäisiä, eikä kunnan taseessa 31.12.2024 oleva ylijäämä 1 432 849 euroa riitä kattamaan tulevia alijäämäisiä vuosia.

Kunnalle on laadittu talouden tasapainottamisohjelma vuosille 2023-2026, mutta se ei ole toiminut mikä ilmenee talousarviosta/ taloussuunnitelmista.

8 MUUT HAVAINNOT JA ARVIOT

Kunnan taloudelliseen tilanteeseen on kiinnitettävä erityistä huomiota ja tarkkuutta tulevina vuosina. Erityistä huomiota tulee jatkossakin kiinnittää talouden suunnitteluun, vuoden aikana määrärahojen käytöstä huolellisempaan raportointiin sekä kunnan taseessa olevaan omaisuuteen.

Tarkastuslautakunta haluaa kiinnittää myös huomioita hyvinvointialueen ja kunnan välisellä rajapinnalla tapahtuvan yhteistyön niukkuuteen.

Tarkastuslautakunta osoittaa seuraavat kysymykset kunnanhallitukselle vuoden 2024 arvioinnin tuloksena:

1. Minkälaisiin toimenpiteisiin kunnanhallitus ryhtyy kunnan talouden tasapainottamiseksi ja tulevana vuosina kertyvien alijäämien kattamiseksi? Kuntalain 110 §:n mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen.
2. Pyydetään kunnanhallitusta selvittämään, miten hyvinvointialuetta voidaan saada parempaan yhteyteen, ja järjestämään tilaisuuksia kuntalaisille.
3. Missä foorumissa kunnilla on mahdollisuus antaa käytännöstä nousevaa palautetta (kunnan ja kuntalaisten kannalta) palvelujärjestelmästä, joka kokonaisuutena kuitenkin palvelee molempien organisaatioiden tavoitteita?

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomioita kunnan rajallisiin toimintaedellytyksiin ja -mahdollisuuksiin vaikuttaa yksittäisen kuntalaisten hyvinvointiin, koska sosiaali- ja terveyspalvelut ovat osa hyvinvointialueen päätöksentekoa.

Ikääntyneiden ja kuntakeskusten ulkopuolella asuvien kuntalaisten toimintaedellytykset palveluihin pääsy ja avun saaminen on monin osin kohtuuttoman haastavaa.

Tarkastuslautakunta kiittää Tuusniemen kunnan henkilökuntaa, viranhaltijoita ja luottamushenkilöitä hyvin suoritetusta työstä ja laadukkaista palveluista.

TUUSNIEMEN KUNNAN TARKASTUSLAUTAKUNTA

Tuusniemellä 15.5.2025

Terttu Kolari
puheenjohtaja

Auvo Hirvonen
varapuheenjohtaja

Marja Sutinen
varajäsen